

Æstetik og form er vigtigt for Jeannette Ehlers, men brændstoffet er historien. FOTO: CARSTEN BUNDGAARD

Black Magic at The White House - Fortiden spøger på Marienborg (2009)

Skønhed og gru. »Min historie og mit kunstneriske virke smeltede sammen første gang, da jeg kom til Ghana. Jeg var i færd med at læse Thorkild Hansens bøger om den danske slavehandel, og da jeg samtidig så resterne af udskibningsstedet, følte jeg mig helt personligt ramt.« Interview med den dansk-vestindiske kunstner Jeannette Ehlers.

Transatlantisk

AF SYNNE RIFBJERG

Den tunge lyd af hav, der slår mod en kyst og trækker sig tilbage for lidt efter at skylle ind over sandbredden igen, virker som regel så beroligende. Man kan lukke øjnene og lade den meditative tilstand indfinde sig, hvor de daglige bekymringer opløses i en fantasi om, at man er en delmængde i det store, harmoniske verdensalt. Måske er det oven i købet en paradisk, palmebesat strand, som man har gjort sig fortjent til at ligge ved, fordi man har vundet i Lotto?

I Nikolaj Kunstthals mørklagte udstillingsrum fylder lyden af havet ørerne, og en adskillige meter lang videoprojektion fra værket *Waves* bølger ind mod beskueren. Med åbne øjne må man konstatere, at smukt som det er, har dette hav en foruroligende, chancerende farve fra mørkt til noget rød-lilla og tilbage igen. En hilsen fra og til Afrikas vestkyst, som for de slaver, der gennem omtrent 200 år fra 1661 blev udskibet her af danskere på Fort Christiansborg i Ghana, var porten til helvede.

Det er den dansk-vestindiske kunstner Jeannette Ehlers, der fylder underetagen af Nikolaj Kunstthal med sin personlige, kunstneriske vinkel på et kapitel i den danske kolonihistorie, som de fleste af os har et temmelig fjernt forhold til. *Say it out Loud!*, som udstillingen hedder og dermed parafraiserer James Brown-nummeret, der fortsætter »I'm Black and I'm Proud«, har mange stærke, men også indtagende billeder på vores fortrængte historie som kolonimagt. Ehlers' metode er skønhed og gru.

Kolonimagt

I indgangen til udstillingen hænger et fotografi, hvor en række sorte mennesker vandrer omvendt, på hovedet, gengivet i et vandspejl. *Atlantic (Endless Row)* hedder værket, hvor mennesker som spøgelse fra fortiden dukker op som et syn i nutiden. Det er længe siden, Danmark var kolonimagt, men det er lige så nærværende for nogle af slavernes efterkommere, som det er fjernt for efterkommerne af kolonimagten.

Indtil salget af De Dansk Vestindiske Øer til USA i 1917 ejede Danmark foruden Christiansborg i Ghana også St. Croix, St. Thomas og St. John. En stor del af den rigdom, der var resultatet af sukkerproduktionen på St. Croix, handelsstationen på St. Thomas og slaveudskibningen fra Guldkysten, blev dengang til dansk velstand.

I sidste uge bad 15 caribiske stater om en undskyldning og erstatning fra de tidligere kolonimagter i ø-området heriblandt Danmark. Det handler mere om anerkendelse end om skyld. Også for Jeannette Ehlers.

»Min historie og mit kunstneriske virke smeltede sammen første gang, da jeg kom til Ghana. Jeg var i færd med at læse Thorkild Hansens bøger om den danske slavehandel (*Slavernes kyst* (1967), *Slavernes skibe* (1968) og *Slavernes øer* (1970) red.), og da jeg samtidig så resterne af udskibningsstedet, følte jeg mig helt personligt ramt. Jeg kunne se adskillige levn fra danskernes tid i Ghana, og jeg vidste instinktivt, at det her var jeg nødt til at lave noget om.

Jeg er opvokset i et meget, meget dansk miljø. Min far og mor er skilt, jeg havde ikke haft kontakt med min far, som er fra Trinidad, i mange år. Men jeg har altid været bevidst om, at jeg så meget forskellig ud fra mine pæredanske veninder.

Jeg var 18 år, da jeg kom til Caribien første gang, og det var en kæmpe oplevelse, jeg følte mig virkelig hjemme, der var noget, jeg havde længtes efter at finde ud af.

Når Jeannette Ehlers laver sin kunst, er historien vigtig, men æstetikken og formen skal også være i orden.

»I *Waves* er havet så vigtigt, fordi det er en central figur i hele historien om handlen med slaver. Men havet er også et element, der sletter alle spor. Jeg har lagt flere lag oven i ved at lade havet skifte farve fra helt sort til rødt, men det er alligevel ikke bare et spørgsmål om formsprog og »hvad kan det«. Det handler om noget, om mødet med den fortrængte historie, chokket over at den danske kolonihistorie ikke er blevet fortalt højt og tydeligt. Vi danskere har en fornemmelse af, at kolonimagter – det er de andre: Frankrig, England, USA, og vi har ikke lod og del i den fortælling. Sådan har jeg selv opfattet historien. Så stod jeg dér ved fortet og kiggede ind i

de bittesmå rum, hvor hundredvis af slaver blev proppet ind, inden de skulle sendes over havet. Og det var danskere, der gjorde det. Historien blev så præsent.«

Tæsk

I en anden ende af udstillingsrummet optræder Jeannette Ehlers i fuld »krigsmaling«. Værket *Whip it Good* er en filmet performance, hvor Ehlers står i Det Vestindiske Pakhus og genopfører en af slavetidens mest brutale afstraffelsesformer: piskning. Hvor der tidligere blev slæbt rom, sukker og kaffe ind på kajen og videre ind i pakhuset fra De Dansk Vestindiske Øer, står Ehlers nu og »straffer« et hvidt lærred med en pisk, der afsætter mørke striber. Velovervejet, med mærkbar tyngde falder slagene, mens dele af den nuværende Kgl. Afstøbningsfigurer ser passivt til.

Her får både slavemishandlingen og den mandsdominerede kunsthistorie tæsk.

»Der var en stor alvor for mig i at opholde mig på De Dansk Vestindiske Øer, for der stødte to kulturer i mig sammen. Det kastede en skygge over mit forhold til dansk kultur.«

Måske er det den skygge, som er blevet til en danser i værket *Black Magic at The White House*. Det sidste af tre fritstående videoværker i *Atlantic*-serien, som foregår på Marienborg. Den nuværende embedsbolig for statsministeren blev i sin tid bygget som sommerresidens i 1700-tallet, og en del af lystslottets ejere har haft formuer, der blandt andet stammer fra plantagedriften på De Dansk Vestindiske Øer.

Jeannette Ehlers danser som et spøgelse gennem de fornemme sale og udfører en vèvé, et voodoo-ritual, hvor præsten tegner særlige mønstre på jorden for at påkalde sig gudernes beskyttelse mod onde ånder. Som en spejling af værket *Three Steps of Story*, hvor Ehlers valser som en glimtvis skygge gennem den smukke spejsal i den koloniale regeringsbygning Government House på St. Croix. Her bød generalguvernør Peter von Scholten op til dans i sin tid. Også frie slaver blev inviteret.

»Jeg valsede rundt der og blev rigtig dårlig til sidst, jeg kan

ikke tåle at dreje rundt mere ... « Ehlers smiler. »Peter von Scholten havde også en mulatkæreste gennem tyve år, så videoen er nok mere poetisk end politisk. På mange måder var Peter von Scholten venligtsindet over for slaverne, han havde et blødt punkt for dem. Men han holdt dem jo stadigvæk som slaver, og selv om han endte med at være den, der frigav slaverne, gjorde han det først, da han var trængt op i en krog.«

Ansvar

– *Hvad er det, man skylder, når man har en kolonihistorie, som vi har det, med De Vestindiske Øer?*

»Det er jo ikke sådan, at der i dag går danskere rundt, som har et direkte ansvar for de overgreb, der fandt sted. Aligevel synes jeg godt, man kan tale om et ansvar, fordi der er nedlagt strukturer af racistisk karakter i de samfund, der er tidligere kolonier. Strukturer som er svære at slippe af med.

Både De Vestindiske Øer og mange andre tidligere kolonier er tredjeverdenslande i dag, som ikke selv har eller har haft glæde af deres råstoffer og ressourcer eller ordentlige uddannelsesmuligheder.«

Jeannette Ehlers peger på videoværket *Black Bullets*. Her vandrer en række mennesker endeløst ud i en horisontløs himmel-og-hav-linje og forsvinder gradvis, til deres hoveder ligner kugler, som bliver støbt.

»Det er et af tre værker, som hylder historiske oprør og protestbevægelser. På Haiti gjorde slaverne oprør og fik smidt kolonimagten på porten. For mig handler det værk om styrke og frigørelse. Om at komme ovenpå og selv tage et ansvar. Det er også vigtigt.

Taler vi om ansvar i en historisk sammenhæng, så er det afgørende at holde fast i ordet anerkendelse. Det handler ikke om skyld, men om at vende sig mod de folk, der har været udsat for overgreb og nikke: ja, det var ikke i orden, og vi vil gerne hjælpe til, så vi alle sammen kan komme videre ind i fremtiden. En mere ligeværdig fremtid, hvor alle får samme muligheder, og nogle folk ikke ustandselig bliver udsat for strukturel racisme, sådan som det er nu, hvor din hudfarve og historie er med til at bestemme, hvor langt du kan nå.«

Jeannette Ehlers: »Taler vi om ansvar i historisk sammenhæng, er det afgørende at holde fast i ordet anerkendelse«. Historien spejlet. En endeløs række af slaver blev udskibet fra Fort Christiansborg i Ghana. *Atlantic (Endless Row)* 2009.